

Biблиотека Jagiellońska
Kraków
Sw. Anny 19

טשענשטאכאווער

אונזערע פרייערע
פארשונג פון אונזערע
פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע

פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע

פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע
פרייערע פרייערע

Piątek 30 października 1936

ליכט צינדען 3.58

פרייערע פרייערע

פרייערע פרייערע זאל. זונטאג 31 ד.ה. 9 אווענד בלויז 1 אויפטרעטן

פון דער אומפערגלייכער פאקס-זינגערין דער סאָפּאָן פון דער יודישער עסטראָדע דאָס קאָנארקל
פון דער ערשטער „יודישער באַנדע”

דאָר אַ פאַרמאָ

סעקסטען פון די דיכטער: יצחק פערלאָוו, א. מאַנגער, מ. געבירטס.
קאָמפּאָזיטאָרען: לאָלאַ פּאַלמאַן, ה. רובין, ה. קאַן, ביימאַן, ד. בייגעלמאַן, סטאַל, נאַל א. א.
בילעטען-פאַרפּערקויף אין דרוק. פון ה' באַטשאַן און פון 7 אווענד אין קאָסע

Bank Spółdzielczy Przemysłowców i Kupców
z ogr. odp.
w Częstochowie, ul. P. Marji № 22.
gmach własny, telefon 24-30.
przyjmuje wkłady zwykłe i premjowe

CZĘSTOCHOWSKI BANK SPÓŁDZIELCZY
z ograniczoną odpowiedzialnością
w CZĘSTOCHOWIE ul. Panny Marji 7. — Telefon 15-57.
Przyjmuje wkłady oszczędnościowe — inkaso należności
za światło i prąd — załatwia wszelkie czynności bankowe.

צו דער תּחנה פון אונזער קיין שלמה משה אבראמאָויטש
מיט פּר. חיה גרינבוים זינגען מיט גליק
אסתר און דוד בער כלאַפּאַק. וויעלן.

אונזער ג' שותף משה האַלבער און פּרוי
פיעל גליק צום געבורט פון זייער זעהנדעל זינגען
יצחק קאַניאָרסקי און פּרוי, ליב איוונער און פּרוי, וויעלן.

שרה בינה זשולטאַק
פּערלאָוו
אין פּאָדויערניק 1936 י.
די וועלן
צו דער פּערלאָבונג פון אונזער ליב טאַטער און שוועסטער שרה בינה זשולטאַק
מיט ה' שמואל שמוּלעוויטש דוּיאַלשין, זינגען מיר פיעל גליק
עלצערן און געשוויסטער

אונזערע האַרציגסטע ברכות דער פּאַמיליע זשולטאַק
צו דער תּנאים פון זייער טאַטער
שרה בינה מיט ה' שמואל שמוּלעוויטש פון דוּיאַלשין, זינגען
בער ראָטבאַרד און פּרוי.
דער פּאַמיליע זשולטאַק פיעל גליק און צופרידענהייט
צו דער פּערלאָבונג פון זייער טאַטער שרה בינה, זינגען
דער פּרויער-אַנשטאַט חיים באַראַקס און פּרוי, וויעלן.

פיעל גליק און אייביגע צופרידענהייט זינגען מיר דער פּאַמיליע זשולטאַק צו די
תּנאים פון זייער טאַטער שרה דינה מיט ה' שמואל שמוּלעוויטש פון דוּיאַלשין.
דינה און קאַפּל גאַלדבאַרט, שרה לאַכמאַן, וויעלן.
צו דער פּערלאָבונג פון אונזער שוועסטער און שוועגערין שרה בינה זשולטאַק
מיט ה' שמואל שמוּלעוויטש פון דוּיאַלשין זינגען מיר זי פיעל גליק און די עלצערן
פיעל גליק און פּרידע

אונזערע פרייערע
רפאל און רבקה פערדערמאַן
אין זייער אונגענדליכע צער אונזער טיפסטען מיטגעפיהל
מענדיל אש און שמואל פראַנק.

P. HELI WINDMAN i RODZINIE
z powodu śmierci
OJCA Ich
wyrazy szczerego współczucia składa
Firma Z. Kempner.

BANK HANDLOWY W WARSZAWIE
spółka akcyjna
ROK ZAŁOŻENIA 1870.
Kapitały własne zł. 28.000.000   **Wkłady około 80.000.000 zł.**
Centrala: Warszawa, Traugutta 7.
Oddziały: Częstochowa, Kalisz, Katowice, Kraków, Lublin, Lwów, Łódź, Poznań, Radom, Sosnowiec, Wilno, Włocławek.
Oddziały miejskie w Warszawie: „Mazowiecka” i „Tiomackie”.
Załatwia wszelkie operacje wchodzące w zakres bankowości.
Przyjmuje wkłady na książeczki oszczędnościowe   Udziela kredytów i pożyczek terminowych pod zastaw papierów wartościowych i załatwia zlecenia inkasowe.
imienne i na okaziciela i na rachunki na dogodnych warunkach.
Kupuje i sprzedaje pieniądze zagraniczne, przekazy na zagranicę oraz czekii podróżnicze.
KASETKI DO WYNAJĘCIA NA DOGODNYCH WARUNKACH

וויעלן. צום ווינטער-סעזאָן פּערזענט
איך נאָר מיט די בעסטע
פון דער אויסגעצייכענטער מאַרקע „קאַזשימעזש” וועלכע
איז אויסשליסליך צו בעקומען ביי מיר. אויך בעקומט מען ביי
מיר שטענדיג אויף לאַגע: פּריקעטען, מיאַל, קאַקס
צו טריקענען צו קאַנקורענץ-פּרייערע.
אַ ספּעציעל-גוטע דראָבנע קויהל צו 3 זל אַקערץ
קומט און איבערצייגט איך. צו יעדער צייט אַבזושיקען
לייב יאַקובאַוויטש, באַרבאַרד 4.

Dr. D. Blumenfeld
choroby wewnętrzne
Częstochowa,
B. Joselewicza 15. Tel. 12-29
przyjmuje od 9-30 — 10-30 i 16—19.

Współpracownicze naszej
p. HELI WINDMAN i RODZINIE
z powodu śmierci Ich drogiego Ojca
ISSERA
wyrażamy głębokie współczucie
J. TENCZEWSKA, R. LIBICKA
i H. AJZNER.

מיין שותף אברהם פרידמאַן און פּרוי
צו ליבערן פּרויעטיגען טויט פון זייער הייס-געליבעטען
זעהלעך
נ"ע שלמה
דריק איך אים מיין טיפסטען מיטגעפיהל.
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
א. ריינהערץ

מיר דריקען אים אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דעם
פּאַרויערענדען פון שניידער און היטעלמאַכער-צעך תּבר
אברהם גרינבוים צו ליבערן פּרויעטיגען טויט פון
זיין געליבעטע טעכטער
דאהילע
די פּערוואַלטונג פון שניידער און היטעלמאַכער-צעך
זיי אויך די פּערוואַלטונג פון האַנדווערקער-פּעראַיין
אין וויעלן.

העלאַ און אברהם גרינבוים, מיר פיהלען
מיט אייער גרויסען וועהאַנג צו ליבערן שמוּלעליכען פּער-
טויט פון אייער געליבטע טעכטער
515
זייט געטרייסט
ראָובן קאַרושען און פּרוי,
הלל הערשליקאָוויטש און פּרוי, וויעלן.
אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אים דער
פּאַמיליע גרינבוים אין זייער גרויסען צער צו ליבערן
טויט פון זייער געליבטע טעכטער
רוזשאַ נ"ע
בער שאַיאַ און פּאַמיליע, וויעלן.

Komunalna Kasa Oszczędności
powiatu częstochowskiego
Częstochowa ul. N.M. Panny 19 (dom własny)
przyjmuje wkłady oszczędnościowe od 1 zł.

די אייז-איינציגע פּיליגסטע און רעיעלסטע
קוועלע איינצוקויפען אויף גאַנצע
אויסשטייערן (וויסנדיגע) ווי
אַלעראַט זעמליכע
פון מעטער און געפאַסטע, אינלענדישע און
אויסלענדישע, איז נאָר אין דער איבערזאַל בעקאַנטער פּירמע
M. Kohn 1-a Aleja 8
געוועלכ אין הויף, רעכטס.
גרויסער אויסוואַהל. סאַלידע בעהאַנדלונג.

WORLD-RADIO
Świat w domu...

Nasz program w bieżącym sezonie obejmuje:
Odbiorniki 3-lampowe jednoobwodowe
Odbiorniki 3-pentodowe dwuobwodowe
Odbiorniki 4-lampowe trójobwodowe
Superheterodyny 3-lampowe 7-mio obwodowe
Superheterodyny 4-lampowe 7-mio obwodowe i in.
W naszym bogato wyposażonym salonie demonstracyjnym
znajdzie każdy odbiornik dla siebie.
MODELE 1937   WARUNKI DOGODNE
Biuro sprzedaży   **WORLD-RADIO**
Aleja 24, tel. 25-75.   Spółka Komandytowa

Dobry ojciec rodziny to taki, który sam oszczędza i uczy oszczędzać!

Dostatek wynika z oszczędnego używania przychodu!

Nie zapominajcie

Dra Oetkera przyprawa korzenna miodownika

przy pieczeniu

Zastępca: H. NORIMBERSKI, Częstochowa, Aleja 38
 Niezrównana książka z przepisami Dra A. Oetkera p.t. „Dobra gospodyni piecze sama” jest do nabycia we wszystkich sklepach kolonialnych i u naszego zastępcy. Cena obniżona 30 gr.

צו דער יודישער בעפעלקערונג!

זונטאג, פ' תולדות ד. (דעם 8-טען ליסטאגאד) 3 א זייגער נאכמי-טאג אין לאקאל פון קאמפאטאנטן-פערטיין, אלע 16, קומט פאר די אלגע-מייגע פערזאנלעך פון די מיטגלידער פון „בית לחם”.

אויף דער דאזיגער פערזאנלעך לאדען מיר איין אלע אונזערע מיט-גלידער און סימפאטיקער, וועלכע האבען אנהייבערעס פאר דער גרויסער געזעלשאפטליכער טעטיגקייט פון „בית לחם” און צו זיי אלע זאגען מיר: אין משך פון לאנגע יאהרען האבען מיר מיט אייער הילף און מיט דער גרויסער אפפערוויליגקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג פון אונזער שטאדט געטראגען הילף און שטיצע פאר טויזנטער נויטבעדערפטיגע אונזערע ברידער און שוועסטער, אין משך פון לאנגע יאהרען האבען מיר בעוויווען צו מאָביליזירען אַרום די הומאַניטאַרע ציעלען פון „בית לחם” גרויסע מאַסען איבערגעבענע פריינד און מיטארבייטער.

יעצט ווילען מיר אייך אָבעבען אַ דין וחשבון פון דער אָבעטהויענער אַרבייט. יעצט ווילען מיר רופען צו אַ ווייטערדיגער ממשות'דיגער מיטארבייט און הילף!

קומט אַלזאָ, אלע מאַסענווייז אויף דער אלגעמיינער פערזאנלעך פון בית לחם! (ד. 8 ליסטאגאד) ווייזט ארויס אייער אינטערעס צו דער אונגע-הויער וויכטיגער און נוצליכער ארבייט פון „בית לחם”!

מיר ווערן זיך נישט אָפּגעגעבן נישט מיטארבייטער און מיטהעלפער!

אייך רופט דער „בית לחם”! אייך רופט די נויט און עלענד פון הונ-דערטער יודישע פאמיליעס!

זאָל די זונטאג'דיגע אלגעמיינע פערזאנלעך פון „בית לחם” ווערען אַ וויכטיגער ווייטערדיגער עטאַפּ אין דער ענטוויקלונג פון אונזערע אוי-נוצליכער אינסטיטוציע.

די פּערזאנלעך פון דער געז. „בית לחם”.

ראַנקוואַנג

דעם חשבון דאָקטאָר פ. נאָוואַק פאַר זיין געוויסענשאַפטע מעדיצינישע בעהאַנדלונג, ווי אויך דער קראַנקען שוועסטער פּאַלאַ און דאס פּער-סאָנאַל פון יודישען שפּיטאַל פאַר זייער גוטער אויפזיכט מיין האַרציגסטען דאַנק

איטשע געלבער.

עס ווערט געזוכט אַ יונגער
 אין אייזען-געשעפט

נייער מאַרק צו ביי פּאַטאַקין.

עס איז נויטיג אַ יונגער
 אין אַ מאָנאָפּאָליטור-געשעפט

ווערען זיך אין רעדאַקציע פאַר ק.

SZKOŁA TAŃCÓW
baletm. Kosteckiego
 w lokalu własnym
ul. Waszyngtona № 6.

Uczy modnie, wytwornie, w kompletach, pojedyn-cko — zapisy codziennie. Opłaty przystępne.
 יערען שבת א פּראָקטישע לעקציע פאַר ווייטער נאָוועל-שאַט. אָנהייב 8 אָנזענד. ערשטאַלמיגע טרויק.

FARBIARNIA, i PRALNIA CHEMICZNA
„KRYSZTAŁ”
 ul. Berka Joselewicza 2.
 Filja: Warszawska 37.

מיר נעמען אָן צו האַסען קראַגענס מיט לאַנג-ווערענדיגע שפּיגל-גלאַזן ווי אויך כעמישע צו רייניגען און צו פאַרבען עלעקטרישע קליידער.

ספּעציאַליטעט: אַ פאַרבען לעדערנע קורטקעס
 (2 דעסשירען (אָרטיגעמען פּלעקען אָהן האַסען).
 אַכטונג: פּלעקען הערען אָרטיגענומען אויפ'ן אָרט

ראַנקוואַנג

מיר דריקען אויס אונזער דאַנק אלע זאָלער, וועלכע האָבען אַנטהאַלטן גענו-מען אין בילדמעל-טאָג, וועלכער איז פאַרגעקומען דעם 10/7 ד. י. און האָט געבראַכט די כּנסה די סומע פון 152.77 זל. די פּערזאנלעך פון דער גמילת חסד - קאָסע גראָדאַווע 6.

B. asyistent Kliniki Ocznej w Pradze Czeskiej
Dr. med.
M. LIBROWICZ
 choroby i chirurgja oczu
 Aleja Kościuszki 14
 Telefon 12 26;
 Przyjmuje od 9—1 i od 4—7

Nierozumne przechowywanie pieniędzy w skrytkach domowych naraża właścicieli na ich utratę a w państwie pogłębia kryzys gospodarczy

חיקון טעות.

אין אַרטיקל „צו דעם 46 נאָס זיי דער חרמין” געדינקט אין „טעשענסטאָווער צייטונג” נומער 43 איז אַריינגעפאלען אַ פּערזאנלעכער טעות. אַנשטאָט נחש הקדמוני האָט געדאַרפט זיין נחש אינעם סאַג פון אָפּפאַרונגס-יומ-טוב וועט די ק. ק. אָ. פון טעשענסטאָווער פּאַרטיי זיין טעטיג פאַר דער אָפּטיי-לונג פון אָפּפאַרונגס-איינזאַהלונגען אַ גאַנצען טאָג אָהן איבעררייס ביז 1 מיטאַג איינזאַהלונגען און אויסצאָה-לונגען און פון 1 ביז 6 30 אָווענד בלייבן איינזאַהלונגען.

URZĘDNICZKA wykwalifikowana, obeznana z pracą biurową, potrzebna do fabryki Oferty z podaniem referencji do administracji „Unzer Czenstochower Express” pod „G”.

דער קרייז פון געז. שילער פון פּוּל. וויינשטאַק'ס שולע

איז מוריע, או שבת, דעם 31 ד. ח. 8 אָווענד אין אייגענעם לאַקאַל קומט פאַר די פּיערליכע עפּנונג פון לייען-זאַל פּערבינדען מיט אַ טאַנק-אָווענד.

Odezwa Centralnego Komitetu Oszczędnościowego R.P.

Obywatele i Obywatelki!

Świat otrzasa się z przynębnienia kryzysowego, a powiew odrodzenia idzie przez ludzkosc, niosąc wiarę w lepsze jasniesze jutro. Narody, które poprzez lata ciężkiej depresji boryka-ją się z najróżnorodniejszymi trudnościami, widzą, że magiczne formułki nie mogą dać zbawienia. Jedynie stara, odwieczna zasada, że tylko wytrwała i sumienna praca stwarza podstawę gospodarczego rozwoju, zachowała w dalszym ciągu swą niezmienną wartość. Ci, którzy dawniej ją głosili, zbierają teraz plony swych wysiłków; inni; nauczeni smutnym doświadcze-niem, dochodzą teraz do wniosku, że jedynie ona może za-pewnić jasną przyszłość.

Każdy człowiek powinien dążyć, aby własną pracą osią-gnąć własny kapitał, który będzie fundamentem jego niezale-żności gospodarczej. Zwiększając zasoby własne i przezornie nim gospodarując, każdy obywatel staje się jeduym z ogniw, zespalających społeczeństwo do wysiłku w kierunku rozwoju wszystkich dziedzin kulturalnego i gospodarczego bytu narodu. Twórczynią dobrobytu człowieka jest rozumnie pojęta oszczę-dność. Jej to poświęcony jest co roku dzień 31 października, obchodzony przez cały świat kulturalny jako Międzynarodowy Dzień Oszczędności. W dniu tym w Polsce z radością stwier-dzamy, że kraj nasz w światowym pochodzie ku odrodzeniu gospodarczemu i jasnieszemu jutru wszedł na drogę, wiedącą do poprawy. Odżywiają warszlaty pracy, płoną ogniska pod wielkimi piecami, dymią kominy, huczą motory. Budzi się myśl o budowaniu lepszego jutra, o zabezpieczeniu przy-szłości drogą nigdy niezawodzącej przezorności.

Każdy, komu bezpieczeństwo bytu własnego i rodziny jest drogie, musi hołdować zasadzie rozumnie pojętej Oszczę-dności, pamiętając, że posiadanie zasobów jest najpewniejszą re-kojmią spokojnej przyszłości.

Centralny Komitet Oszczędnościowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Kino „EDEN”

היינט פרייטאג און מאָרגען שבת
צום לעצטען מאל
בעסטער פוילישער פילם, גערעדט אין דער יודישער שפראך

יודל מיט'ן פידל

אין די הויפט-ראָלען:

די גרעסטע, וועלט בעריהמטע יודישע שווישפילערין
מאלי פיקאז,
 ש. פאָסטעל, באַזשיק, לאַנדוי, א. קורץ, מאַקס בריז, ליבגאַלד א. א.
 אָנהייב: 5-30 נאַכמ., 7-30 און 9-30
פרייזען פון די פּלעטער פון 54 גראַשען צוזאַמען מיט די שטייערען.

אונטער'ן צייכען פון בוי פון אָנ-איגען הויז פאר'ן יודישען גימ-נאזיום.

עפעל און באַרנעס צו פערקויפען סאָביעטי גאָס 46 ביי דער חרמין.

בעשטעטיגט דעם שטאַדטישען בוי-דזשעט אויפ'ן יאָהר 1936-37.

מאַנטאַג האָט די וואַיעוואַדישע אָב-טיילונג אונטער'ן פאַרזיך-פון קעלצער וואַיעוואַדע דר. דוידאַש בעטראַכט און ענדליטיג בעשטעטיגט דעם בוי-דזשעט פון דער שטאָט טעשענסטאָווער אויפ'ן יאָהר 1936-37. דער בודזשעט איז געוואָרען בעשטעטיגט אוי, ווי ס'האָט איהם אנגענומען דער שטאָט-ראַס מיט דער פּריקויסטיונג פון גע-וויסע קליינע ענדערונגען, וואָס זענען פּריהער געמאַכט געוואָרען דורך דער שטאַט-פּערזאנלעך.

דאָס בעשטעטיגען דעם בודזשעט איז פאַרגעקומען אין רעזולטאַט פון צוויי זיצונגען, פון וועלכע די ערשטע האָט געטראָגען אַ צוגרייטונגס-כאַראַקטער און די צווייטע, וואָס האָט געדויערט פון 9 פּריה ביז האַלב 4 נאַכמיטאָג, ציערשט אונטער'ן פאַרזיך פון וויצע-וואַיעוואַדע בייעיאָווסקי און דאָן - פון וואַיעוואַדע דוידאַש.

אין נאַמען פון דער היגער שטאַדטי-שער פּערזאנלעך האָבען אין די זיצונ-גען אַנטהאַלטענען: שטאַט-פּרעזידענט מאַטאַל, דער נאַטשעלניק פון דער פּי-נאַנק אָפּטיילונג און דירעקטאָר פון דער שטאַדטישער וואַסערלייטונג און קאַנאַ-ליזאַציע אינזש. קאַווער.

LOPUS
 Kosiorka wytwornego Pana

LOPUS
 Koszula wytwornego Pana

Kino „LUNA”
 די פּרעהליכסטע פוילישע קאָמעדיע

DWA DNI W RAJU
 דאָס איז 2 שעה געלעכטער.

די הויפט-ראָלען פּיערען אויס: ע. באַדאַ, גראַסובנאַ, פּערטנער, שעלאַנסקי, איבער'ן פּאַראַדזש, פּאַסט.

פרייזען פון 80 גראַשען.

טעגליך 3-30 ביז 1 טעאָנס צו פּאַמלערע פּרייזען מאַריס שעוואַליען אין דער קאָמעדיע

Folies Bergere

Kino-Teatr „STYLOWY”
 Aleja 27.

צו דער ערעפּנונג פּוּז הערבסט - סעזאָן

ZAPOMNIANE TWARZE

אינזעלהייטען אין די אַפּישען.

שבת אַ נייער פּאַראַדזש.

Redaktor i wydawca: B. Socian